

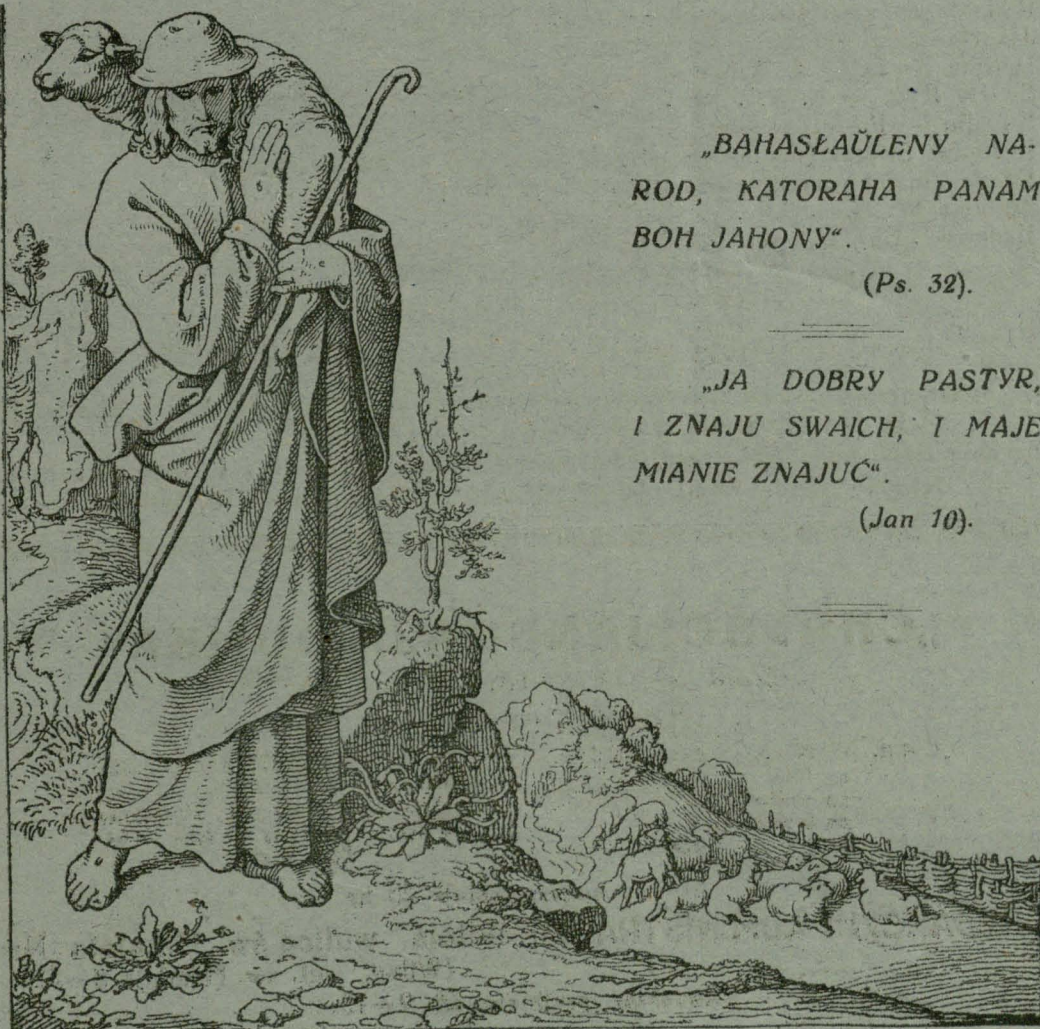
CHRYŚCIJANSKAJA DUMKA

Hod VI.

Wilnia, 15 Studzienia 1933 h.

Nr. 1 (82).

27663

„BAHASŁAŪLENY NA-
ROD, KATORAHA PANAM
BOH JAHONY“.

(Ps. 32).

„JA DOBRY PASTYR,
I ZNAJU SWAICH, I MAJE
MIANIE ZNAJUĆ“.

(Jan 10).

123664

ŽMIEST № 1.

1. Piacieleccie „Chryścijanskaj Dumki“. 2. Božaje Słowa. 3. Čalawiek—šukannik Boha. 4. Usio ŭ miłaści. 5. Dźwie cieni. 7. Sledam za Chrystusam. 9. Z relichijna-hramadzkaža žyćcia. 10. Z biełaruskaj niwy. 11. Z palityki. 12. Wilenskija nawiny. 13. Paštowaja skrynka.

Biblijateka „Chryścijanskaj Dumki“.

1.	Boh (filozofičny narys) — Dr. M. A.	30
2.	Z historyi apologetyki chryścijanskaj — Ks. dr. J. Rešeć	1.00
3.	Zło i lakarstwa na jaho — Praf. dr. J. Tarasewič	30
4.	Jak Kaziuk sabraŭsia da spowiedzi — W. A.	50
5.	Ružanlec Najšwiac. Dziewy Maryi — I. S.	30
6.	Swiaty Izidar Chlebarob — Ks. P. Tatarynowič	30
7.	Ziarniatki z rodnaje junackaje niwy — P. Z.	20
8.	Čalawiek — Dr. M. A.	25
9.	Kaziukowaje žanimstwa — W. A.	50
10.	Pieśni žalby (nabožnaje razwažańnie muki i śmierci Zbaŭcy našaha Jezusa Chrystusa) — J. B.	20
11.	Rodnaja mowa ŭ światyniach — Ks. A. Stankiewič	1.50
12.	Jak Hanula zbirałasja ŭ Arhientynu — W. A.	25
13.	Daroħa Kryža — J. Bylina	30
14.	Swiaty Rym — K. N.	50
15.	Kupalle — Piotr Zaduma	50
16.	Kazimier Swajak (narysy ab jahonaj ideolohii) — Ad. Stankiewič	50
17.	Dzieja majej myśli, serca i woli — K. Swajak	50
18.	Betlejka W. A.	30
19.	Hadawik „Chr. D.“ za 1928	5.00
20.	„ „ „ 1929	5.00
21.	„ „ „ 1930	5.00
22.	„ „ „ 1931	5.50
23.	„ „ „ 1932	5.00

Zakazy spaŭniajucca chutka i akuratna: pa atrymańni ŭsiej wartaści kniżki, abo nakładnoj plataj (za pobranie) pa atrymańni trećaj častki wartaści zakazu.

Dla kniharniaŭ i dla tych, chto wypiswaje niamienš jak na 10 zał., dajecca skidka.

Hałoŭny skład: Kniharnia „PAHONIA“, Zawalnaja 6—10, Wilnia.

„CHRYŚCIJANSKAJA DUMKA“

BIELARUSKAJA KATALICKAJA ČASOPIS

Wychodzić raz u miesiac.

„CHR. DUMKA“	KAŠTUJE:
na hod . . .	4 zał.
na paŭhođu	2
na 3 mies.	1
na 1 „	0,50

ABWIESTKI ŽMIAŠČAJUCCA
tolki na apošniaj bačynie i kaštujuć
celaja bačyna 40 zał., $\frac{1}{2}$ bačyny
20 zał., $\frac{1}{4}$ bačyny 10 zał., $\frac{1}{8}$ ba-
čyny 5 zł.

Asobny numar kaštuje 20 hr.

ADRAS REDAKCYI I ADMINISTRACYI: Wilnia, wulica św. Mikalaja Nr. 8—3

(Wilno, wul. św. Mikołaja 8—3)

Redaktor pryjmaje ad 9—12.

CHRYSCIJANSKAJA DUMKA

BIEŁARUSKAJA KATALICKAJA ČASOPIS.

WYCHODZIĆ RAZ U MIESIAC.

Hod VI

Wilnia, 15 Studzienia 1933 h.

Nr. 1 (82).

Piacilećcie „Chryścijanskaj Dumki”.

(8.1.1928—8.1.1933).

Jak bačym, časopisi našaj minula piac hadoŭ. U našych warunkach prattrywać ideowaj, dy jšče katalickaj, časopisi piac hadoŭ — reč nia tak prostaja. My adnak na stanowišcy katalickim i biełaruskim narodnym wytrywali.

Piac hadoŭ tamu, prystupajučy da wydawannia „Chr. Dumki“, my mieli na woku budzić siarod biełaruskich katalickich masaŭ pačućcio katalickaści i pačućcio biełaruskaj narodnaści. Hetkaje swajo zadaŭnie ŭwažali my za duža waŭnaje, bo-ž koŭnamu wiedama, što dziakujučy polskaj palitycy ŭ našym krai, katalickaść u Bielarusau — kab nie skazać boľš — nadta pawiarchoŭnaja, mielkaja. Sapraŭdy świedamych katalikoŭ siarod biełaruskaha sialanstwa lik prosta niaznačny. Bielarusau wiakami wučyli Relihii pačužacku, papolsku, dyk badaj ničoŭa i nie rawučyli. Jasna, što kab katalictwa praniakła ŭ dušu Bielarusy, patreba nawučaŭnia wieri ŭ rodnaŭ, biełaruskaj mowie.

Woś-ža praz piac hadoŭ my ŭ hetym kirunku pradusim i wiali našu skromnuju časopis, parušajučy adnačasna i inšyja — waŭniejšyja hramadzkijsza sučasnyja pytaŭni i aświatlaŭjučy ich światłom chryścijanskaj nawuki. Kab praca naša była trywalejšaj, dastupniejšaj dla narodu i kab hłybiejšyja ŭ hetym narodzie mahła pakinuć ślady, my z roŭnych waŭniejšych i wialikšych prac našych supracouŭnikaŭ rabili adbitki i wydawali ich asobnymi kniŭkami. Kniŭžak hetych, jak bačym u abwiestcy Biblioteke „Chr. Dumki“, wyšla 18. Pry našaj ubohaści heta maje calkom nie małoje značeŭnie.

Praŭda, starajučysia wykarystać niewiaľčuju raźmieram „Chr. Dumku“, jak tolki možna, my hetym samym časta jaje pieraladowyŭajem časami ciaŭkawatym dla mnohich našych čytačoŭ i daŭhawatym materjałam. Jaskrawym prykładam hetaha moža słuŭžyć „Śledam za Chrystusam“, pierakład čaho ŭžo jdzie ŭ nas aŭ niekalki hadoŭ. Ale možam pachwalicca, što klasyčnaj hetaj kniŭki my majem ŭžo adbitaj z „Chr. D.“ 11 arkušoŭ (boľšaja

časć!) i — daść Boh — dawiadziom jaje da kanca i biełaruski narod budzie tak-ža mieć tuju kniŭku, jakuju majuć u swajej mowie ŭsie chryścijanskijsza kulturnyjsza narody.

Słowam, „Chr. Dumka“ isnuje i pracuje nie dla spraŭ pustych i chutka minajučych, ale dla praŭdziŭaj karyści biełaruskaha narodu. Na ŭal, tyja ŭsie, jakija hetkuju pracu našu pawinny pieršyja acanić i padtrymać, jak ksiandzy Bielarusy (a tak-ža i ksiandzy Palaki, siarod Bielarusau pracujučyja), časta ab nas zabywajucca. Badaj usio duchawienstwa ŭ wialikim liku pašyraje siarod Bielarusau katalikoŭ našaha kraju polskuju nacyjanalistyčnuju hazetu „Nasz Przyjacieli“, a ab „Chr. D.“ zabywajucca. My razumiejem, što za henuju polskuju hazecinu ŭłada pa haloŭcy hładzie, a za našu napeŭna nie pahładzie, a jšče časta i zmorščycca. Adnak budźmo-ž katalikami, budźmo-ž biełstaronnymi ludźmi: i Bielarusam dapamahajmo atrymać ich rodnuju katalickuju hazetku!

Asabliwa-ž majem prawa i abawiazak damahacca hetaha ad tych ksiandzoŭ Bielarusau, jakija dla karjery, dla lepšaj parafii, dla asabistaha spakoju i ščasćcia — što niekatoryja zrabili — narodu swajho nia zdradzili i ab im nie zabylisia. Praŭda, mnohija z hetych našych ksiandzoŭ ab swaich takich abawiazkach pominiać, adnak zdajucca nam, što jany mohuć i pawinny abawiazki hetyja spoŭnić kudy lepš, bo i za siabie i za tych, što „abrašli sałam“ i ab usim na świecie, aprača siabie, zabylisia.

Budziemo-ž spadziawacca, što ŭ Nowym — 1933 — Hodzie, u šostym hodzie našaha wydawiectwa, kali wypuskajem u świet 82 numar „Chr. Dumki“, siarod Bielarusau katalikoŭ, jak duchawienstwa tak i świeckich, nastupić boľšaje aŭŭuľeŭnie, boľšaja achwota da pracy i da padmohi našaj časopisi jak materjalna, tak i maralna.

Dyk z Nowym Hodam! U Dobry čas!...

123664

Bożaje Słowa.

I

Braty, nia budźcie nikomu ničoha winnyja aprača tolki ŭzajemnaj lubowi, bo chto lubić bližniaha — wypaŭniŭ zakon. Bo prykazanni: nia čužałoż, nie zabiwaj, nie kradzi, nie każy falšywaŭha šwiedčaŭnia, nie žadaj, i ŭsiakija inšyja, u hetym słowie zmiaščajucca: lubi bližniaha swajho, jak samoŭha siabie. Luboŭ bližniamu błaŭhoŭha nia robić, dyk luboŭ jość wypaŭnieŭniem zakonu.

(Rymł. 13, 8—10).

II

U heny čas, kali Jezus uwajšoŭ u łodku, uwajšli za im i wučni jahonyja. A woś na mory padniałasja tak wialikaja bura, što łodka zalawałasja chwalami, a jon spaŭ. I prystupili da jaho wučni jahonyja, razbudzili jaho i kazali: Hospadzie, ratuj nas: hiniem! I skazaŭ im Jezus: čamu wy bajažliwyja, małoj wiery? Tady ŭstaŭšy, zahadaŭ wiatrom i moru, i nastaławialikaja ciša. A ludzi dziwilisia i kazali: chto heta taki, što wiatry i mora jaho słuchajuć?

(Mat. 8, 23—27).

III

Henaja łodka, ab jakoj hawora nam św. Ewanelija — heta Kaścioł Katalicki, plywućy pa burliwych chwalach dačasnaŭha žyćcia naša-

ha. U henaj łodcy—Kaściele założany wialikija skarby našy: wiera i praŭdziwaja aświeta, praŭdziwaja życiowaja wieda. Abiedźwie jany — heta niešta adno sucelnaje, čaho dzialič nikoli niamožna. Ciapierašni čaławiek časta adkidaje wieru, adkidaje światło z nieba nam danaje i prabuje jści wyklučna za swaim tolki rozumam, za swajej pryrodnej wiedaj. Drenna robić hety čaławiek: jon napeŭna sabjecca z darohi, jon zabłudzić, dy jon, jak bačym, užo bludzić i hinie. Z hetkim čaławiekam, musić stacca toje, što pačynała stawacca z wučnikami Chrystowymi ŭ łodcy, jakija byli užo apynuŭšysia na kraju hibieli i jakich uratawaŭ abudziŭšysia Chrystus.

U łodcy-Kaściele Chrystus zaŭsiody prysutny. Jon zaŭsiody pasiarod nas, choć niawidomy, ukryty. Łodkaj hetaj kirujuć čujnyja wiešlary — jany ŭdała wiasłujuć i zorka šjadziać za źmienami wietru. Časta bury zła parywajuć hetu łodku i treba ŭporysta zmahacca, kab nia zhinuć i dapłyści da prystani. A kali ŭ baračbie hetaj našy pryrodnaja siły nas pakidajuć — wierma nieparušna, što Boh z nami, što ŭ łodcy našaj życiowaj, jakuju zalawajuć warožyja chwali zła, znachodźicca z nami Chrystus. Tady hołasna, z wieraj i nadziejaj kličma jaho na ratunak. A jon nas pasluchaje i wyzwalić, jon bury i mora supakoić.

Ks. Ad. Št.

Praf. dr. J. Tarasewič.

Čaławiek—šukannik Boha.

Kiń ziarnio ŭ wilhotnuju maci-ziemlu, pryhretuju łaskawymi sonca pramieŭniem! U pračahu niejkaha času pabačyš cud pryrody. Iz hetaha ziarniaci wyrasćcie raskošnaja raścina z jakoj, u swoj čarod, wypływie bahaty kołas žyta abo pšanicy; a kali ziarnio było zdarowym žałodam, dyk wyrasćcie wysoki, zdarowy dub. Adsiul widać, što ŭ každyim ziarniaci ŭkrywajecca zarodak budučaj raściny abo budučaŭha drewa, jaki, pry adpawiednych warunkach, zapuścić u ziemlu kareńčyki dy puścić u wierzch panad ziemloju listki dy pačnie žyć, raźwiwacca swaim žyćciom raścinnym. Nia nadta j doŭhi čas ŭplywieć, a tut, bač! užo j raścina, užo j drewa z plodom dla nowych ziarniat, dla nowych raścín, drewaŭ. Čaroŭnaja dy mahutnaja ty, pryroda!

Ale bač, što dziejecca ŭ dušy čaławieka? Tam ukrywajecca, by toj zašnitak u ziarniaci, niejkaja tajomnaja siła, dla jakoj taksama, jak dla taho zašnitka, patrebnaj dla raźwićcia peŭnaja warunki.

Siła taja, mahutnaść — heta nachił, im-

knieŭnie taho zarodka ziarniawoha da žyćcia; taki nachił i čaławiečaj dušy da Boha.

Čaławiek, jak istota wolnaja, moža stawić, što i sapraŭdy čynić, usialakaha rodu pieraškody henamu nachił, imkieŭniem k Bohu swajej dušy. Nia ŭ siłach adnak jon pieramahcy tuju moc — mahutnaść. A heta dzieła taho, što Usio-mahutny Boh, stwaryŭšy čaławieka na swaju Bo-žu padobnaść, puściŭ jaho ŭ świat tolki pad tym warunkam, kab jon pašla wiarnuŭsia da swajho Pradwiečnaŭha Twarca.

Dyk prabiwajecca duša čaławieka skroś usiakija pieraškody, warožyja siły, prabiwajecca k tamu, kab być na woli, heta značyć, u luč naści sa swaim Stwarycielem dy, byccam taja raskošnaja raścina pad dobrej apiekaj, čułym nadzoram kłapatliwaha ziemlaroba, by toj małady, zdarowy dub u spryjajnych sabie warunkach, pad apiekaj dy nadzoram swajho Ajca Niabiesnaha, siarod bahaćcia Praŭd spradwiečnihych choča raźwicca, krasawać, mahutnieć, dašpiawać dy pryhoży, bahaty plod prynosić dzieła dabra, praŭdy ŭ świecie.

Dyk woś jak čaławiek z samoj swajej natury pryspasoblen! Historyja ludzkaści jość doznaŭkam hetaha.

D. Aniśko.

Usio ŭ miłaści.

(1)

„Zolata ani srebra nia maju,
ale što maju, toje daju tabie —
u Imia Jezusa Chrystusa Nazaren-
skaŭa ŭstań i chadzi!” (Ap. Dz. III-6).

I. Nawuka żyćcia.

Życ na hetym świecie, jak wiadoma, bywa je čaławieku wielmi trudna, wielmi ciężka: jamu treba krywawym potam zdabywać sabie kawałek chleba; čaławiek za swój byt musić wajać z siłami pryrody; usialakija biedy, usialakija niaščasći zaŭsiul syplucca na jaho biednuju hołaŭ.

Takl i chacia wonkawyya abstawiny, praŭda, majuć ahamadny ŭplyŭ na los čaławieka, na jaho ščasćie i niaščasćie, ale ŭsiožtaki samy korań hetaha kryjeca... u nas samych. Ščasćie čaławieka zależyć ad jaho samoha. Čaławiek niaščasny najčasćiej praz toje, što jon nia ŭmieje prystasawacca da ŭsiaho, što jaho akruža, što jon nia ŭmieje karystać z tych daraŭ Bożych, jakija na jaho dolu pry-padajuć, što jon nia ŭmieje, što jon nia wiedaje, jak treba żyć na hetym świecie.

Prychodzicca spatykać ludziej takich, katorym zdawałasja-b tolki żyć, jak kažuć, dy Boha chwalić, a tymčasam jany lićać sabie samymi niaščasnymi ludźmi na świecie. Im to taho niama, to hetaha, to toje nia tak, jak im choćacca, to heta.

Čaławieka, jaki nia ŭmieje żyć na świecie, wywodziać z raŭnawahi najmienšyja hlupstwy. Taki čaławiek złuje, naprykład, kali jon, idućy darohaju, spatyknuŭsia ci stuknuŭ na hoju u kamień; abo jon swarycca, praklynajeca „na čym świat stać”, kali chtości jamu, što-kolećy naprociŭ skaža ci zrobić, časam nawat i niaŭmysna. To znoŭ druhi mała nia zhinie ad smutku, hatoŭ sam sabie niawieda ma što zrobić, kali ŭ jaho namiareńniach štości stałasja nia tak, jak jon hetaha chacieŭ; abo znoŭ čaławiek chawaje ŭ swaim sercy hnieŭ, nienawiść, zajzdraść; a hetym tolki sam siabie mućyć i Boha abraža. Adnym słowam — čaławiek wielmi časta biez usiakaj dla siabie karyści, jašče sa škodaju, jak dla swaje duży, tak i dla cieła, mućycca, katuje sam siabie biez miłaserdzia, tolki praz toje, što jon nia wiedaje, jak treba żyć na świecie.

Praŭda, čaławieku trudna zniaści ŭsio toje, što stanawicca ŭ supiarenceści z jaho wolaj, tym bolš trudna zniaści toje, što pryčyniaje jamu, pawodle rozumieńnia hetaha čaławieka, zło. Kab pazbycca ŭsiaho hetaha — treba ŭłaśnie nawućycca żyć na świecie.

1. Dokazy z Biblij Światoj.

„Hospad Boh utwaryŭ čaławieka iz makraziomu, kaža nam Duch Światy, i tchnuŭ jamu ŭ twar ducha żyćcia, i staŭsia čaławiek żywoju dušoju.” (Gen 2,7).

Každaja żywaja istota majeć metu swajho żyćcia, jakaja abmiažoŭwajeca tym, kab pieršnapierš zdabyć sabie jeżu, abaranicca ad worahaŭ dy, dajšoŭsy paśla da paŭnaty swajho bytowaha raźwićcia, żyć dzieła pradoŭžańnia swajho rodu ŭ budućych raścinach abo żywiołach.

Pakinuć pa sabie swój rod: heta skančalnaja meta istotaŭ żywoj pryrody, choć u Prawidzie Bożym jość i šče niešta inšaje: karyść niaści čaławieku dy swaim bytawieńniem abjaŭlać bytawieńnie Usiomahutnaha Boha dy sławić Jahonu-ju Mudraść.

Dzieła hetych metaŭ żywyja istoty rodziacca, rastuć, dużejuć, płodziacca. Ale ŭwa ŭsim hetym nie jany sami saboju kirujuć, a kirujeć imi siła pryrody samoj, dy tak mahutna, choć i duża łahodna, što sapraciŭlaccu joj jany nia mohuć.

Čaławiek, jak żywaja istota carstwa ziamnaha, taksama padlahajeć ahulnamu prawu maci — pryrody. Jamu taksama dała pryroda mahutny instykt, na mocy jakoha jon prywiazan da swajho indywiduálnaha żyćcia, dzieła čaho

starajeca ŭtrymać dy raźwić jaho, a tak-ža da żyćcia čaławiektwa naahuć, praz žančynu. I kali my źwierniem uwahu tolki na zmysły ŭ im, dyk taksama musimo skazać, što najwyšejšaj metaj jahonaha żyćcia budzieć toje, kab pakinuć za saboju swój płod, heta znaćyć — čaławiektwa. Ale tut u razważeńni hetym adnastarońnim nam žudasna stanowicca, što čaławiek źjaŭlajecca prad nami jakby roŭnym z żywiołaj: byccam uskładaemo na jaho abawiazak tolki zdabywać sabie jeżu, padkraplaccu joju dy pładzić swój rod: żyć i ŭmierać dzieła hetaj apońniaj mety.

Dyk tut mimawolna przyzadumawajemsia my nad jahonaj istotaj dy hłybiej unikajemo ŭ jaje: sočym za inšymi ŭ joj prajawami żyćcia. I tut źjaŭlajecca prad nami niešta nieabniatnaje našymi zmysłami, štości lohka pierastupajućaje mieży materyjalnaha światu. Dy znoŭ tut pry-chodzić nam na dumku Światoje Piśmińnie: „Hospad Boh utwaryŭ čaławieka iz makraziomu i tchnuŭ jamu ŭ twar ducha żyćcia i staŭsia čaławiek żywoju dušoju.”

Woś hety duch żyćcia j jość toj siłaj, što ŭkrywajeca ŭ ludzkim ciełe, zhurtoŭwaje ŭsie jahonyja zmysły i jakaja moža uźniacca panad świat materyjalny j żyć wyšejšym żyćciom. Woś hety duch żyćcia j jość toj mahutnaści, ikoj Boh zahadaŭ panawać nad suś-

Jość na świecie mnoha ūsialakich nawukaŭ: jość nawuka ab haspadarcy — jak chadzic kala ziamli, jak jaje dahladać, kab jana dawała lepšy zysk; jość nawuka ab tym, jak stawić budynki; nawuka ab tym, jak lačyć chworych; ab tym, jak, kali, jakija ludzi żyli na świecie daŭniej; jakija, dzie ciapier żywuć i ahulaŭ, dzie što jość na świecie; jość nawuka ab roznych mašinach, ab ich užywaŭni; jość nawuka ab pryrodzie — ab raścinach, žwiaroach, mineralach i inšych widočnych i nia-widočnych elementach pryrody; nawuka ab zorkach i jašče mnoha ūsialakich inšych nawukaŭ. I ludzi wučacca ich pa niekalki let, a časam jaki wučony praz celaje swajo žyćcio pracuje i to tolki nad katorajušci adnajeju z hetych nawukaŭ. Ale jość adna nawuka najwaŭniejšaja — heta nawuka ab tym, jak treba żyć na świecie.

I hetuju nawuku — nawuku žyćcia treba ūmieć kaniečna i to koŭnamu, bo nia koŭnamu čalawieku treba ūmieć, naprykład, stawić budynki ci lačyć chworych, a żyć na świecie treba koŭnamu. Ludzi najbołš ustupajuć u hetaje žyćcio biez nijakaha pryhataŭleńnia, biaz žadnaje šwiedamašci žyćciowych praŭdaŭ, nie zdajučy sabie sprawy z taho, što żyć na świecie treba ūmieć, što nawuku žyćcia my pawinny paznać dobra, paznać lepiej, jak jakuju inšuju nawuku; paznać zaŭčas, ad małoha dziciaci, kab potym nia pryšlosia nam na ūłasnej skury rabić došledaŭ.

I tak, żyć na świecie treba ūmieć. Jak żyć na świecie wučać nas wialikija myślicieli,

mudracy, filozofy, ale nia treba bolšaj filozofii, jak wypaŭnić toje, što wymahaje naša Katolickaja Relihija. Heta relihija, apryč taho, što wučyć nas ab Bohu, što tli mačyć nam adnosiny našy da Jaho, apryč taho, što wučyć nas, jak żyć, što treba rabić, kab zbawić swaju dušu, apryč hetych najhalaŭniejšych swaich zadańniaŭ — wučyć jašče nas najlepšíj, što treba rabić, jak pastupać, kab nam tut na hetym świecie žyłosia lahčej, lapiej; wučyć, kab my nadarma siabie nia mučyli. Bo relihija naša wučyć, jak adchilić usio toje, što tak ranić, tak zatruwaje naša žyćcio; relihija wučyć, što treba strymywać siabie ad usiaho blahoŭ, usiaho taho, što tak niščyć nas i cialesna i duchowa; jana wučyć, što treba panawać nad saboju; bo, jak bielaruskaja prykazka kaŭa: „dasi sercu wolu — zawiadzie ū njawolu“. Relihija dadaje nam siły da taho, kab zniašci tyja ciarpienŭi, jakich koŭnamu na hetym świecie nie brakuje. Čalawiek baicca śmierci, a relihija nam kaŭa, što śmierci nia ma; śmierć — heta tolki pierachod da inšaha daskanalšaha žyćcia. Relihija zabaraniaje nam kryŭdzić adny adnych, a nakazwaje adny adnym pamahać, kab usim było dobra; taksama, jak taja prykazka kaŭa, što ruka ruku myje, kab abiedzŭie byli bielyja. Usiaho hetaha Relihija nas wučyć dla našaha-ž ūłasna dabra, našaje karyšci, wučyć dla našaha ūłasna ščascia, jak wiečnaha, tak i dačasna.

Praŭda i nawuka mudracoŭ mnoha značyć, ale jany ūsie majuć mudraść swaju ad Boha ū toj miery, u jakoj Boh im ūdzialiŭ

wietam istotaŭ. „I bahaslawiŭ ich Boh, kaŭu: Pładziciesia i razmnaŭzajciesia, i napaŭniajcie ziamlu, j zdabywajcie ūladu nad joju, j budźcie haspadarami rybaŭ u mory, ptuśak u pawietry, j usialikich żywych stwareńniaŭ, što paruśajucca na ziamli.“ Hety duch žyćcia j jość tej siłaj, na jakuju ūłożana samym Boham pawinnaść sławic Jahonaje Imia Światoje „żywoju dušoju“, heta značyć, praz biazupynnaje imknieńnie k Jamu, u tym samym časie, kali j sonca j zorki j miesiac aświatlajuć darohu k Uslewyšniamu, kali j polnyja kwietki j ūsialikija żywioły tak naporysta k Jamu wiaduć, kali Kaścioł Boŭy praz swaje Sakramenty ŭwiatyja wladzie da Boha čalawiečstwa — dobrej woli.

Woś hety duch žyćcia j jość niaŭmiruśčaju żywoju dušoju, u jakuju ūliŭ Boh žadańnie Pradwiečnaj Praŭdy, niawyčerpnaha j Daskanalnaha Dabra, Wiečnaha Ščascia: słowam, jakoj daŭ raśučy j niaŭprosny nachiŭ k swajmu Aŭtaru-Stwarycielu.

Dziela hetaha duśa čalawieka wiečna pierapoŭniena prahaj Boha, žadańniem żyć z Im, u Im, dla Jaho. „Jak aleń žadajeć smahu prahnać kryničnaju wadoju, hawora psalmisty, tak i duśa maja prahnieć nasyciecca Taboju, o Bo-ža.“ (Psalm 41,2). A wialiki Apostoł Pawał kaŭa: „Ciapier nia ja żywu, ale Chrystos uwa mnje żywieć.“ (Gal. 2,20).

I woś na mocy henaha nachiŭ dy paŭdannia čalawiek, chočby nia wiedać jak drenny, ladačy jon byŭ, zaŭsiody j ūsiody imkniecca da Bohaj, swajho Stwaryciela.

Zahlaŭmo ū swiatoje Pisańnie!

Woś tut Adam i Ewa, našy pieršyja Baćkil Woś jany jšče poŭnyja lubowi k Bohu, išče pierad swaim upadam u hrech! Što-ž bolš naturalnym mahło być dla ich ciapier, jak być u lučnašci z Boham? Janyž tolki što wypuśčany byli iz ruk Jahonnych ŭwiatych i ŭziwany z Im uslej mahutnašciaj swajej synoŭskaj luboŭi. A da taho jšče łaska ŭwiataje była im u pomač: lučyła ich z Im sposabam nadpryrodnym, čyniačy ich ludzkiju naturu bolš daskanalnaj, bolš zdolnaj da wyšejšaha žyćcia i da lučnašci z Krynicaj Žyćcia.

Dyk kali spakusy złoŭa ducha na ich nadyšli, stojka dawali im adboj. „Z pladoŭ drewa, jakija ū Rai, spoŭywajemo, ale iz plodu drewa, jakoe staic pasiarod Raju, Boh zabaranilŭ nam mieci jedziwa i my nie pawinny čapać jaho, kab časami nia ūmierci.“ (Gen. 3,25). Pamiž radkoŭ ŭwiatoha Pisańnia moŭam čytać, što tut była wialikaja baracba pamiž našymi pieršymi Baćkami dy złym ducham; a heta dziela taho, što jany byli pierapoŭnieny sapraŭd...j mudraščaj dy luboŭju k swajmu Ajcu Nibiesnamu.

jaje sa swaje nieskančona Mudraści, a nawuka Relihii našaj heta nawuka samoha Boha, Mudraści najwyšejšaj, samoje Krynicy mudraści ūsialakaj.

Značyć, dla našaje ūlasnaje karyści treba nam paznać asnowy swaje chryścijanskaje katalickaje Relihii, bo kožny čaławiek sam sabie nia worah, ale kožny choča, kab jamu bylo jaknajlepiej. A kali heta tak, to nam treba kaniečnie paznać nawuku Relihii, paznać samym i nawučyć druhich, prynamsi tych, čyj lōs nas wielmi abchodzić. Heta pawinny pomnić pieradusim bački, kab ich dzieci, ustupa-jučy ū heta žyćcio, byli pryhatoŭlenyja da jaho, byli abaznajomlenyja z asnowami našaje Relihii katalickaj, hetaj najdaskanalejšaj nawuki žyćcia. I kali bački daduć swaim dzieciom, relihijnaje wychawańnie, niachaj wieda-juć, što hetym daduć im najlepšy, najcańniejšy spadak.

Nawuka Relihii sabrana pieradusim u karotkaj i dastupnaj dla kožnaha formie ū katchizmie, značyć, kab paznać Relihiju, treba nawučycca katchizmu i to nawučycca niatak, aby tolki ūmieć adkazwać na pytańni, ale treba heta ūsio zrozumieć. Woś-ža tut žjaŭlajeca wialikaja patreba nawučańnia Relihii ū rodnej mowie. Apryč paznańnia Relihii z katchizmu, treba jašče šyrej i dalej paznawać jaje: słuchajučy nawukaŭ u kaściele, čytajučy relihijnaja knižki i časopisi, praz hutarki z ludźmi pabažniejšymi na relihijnaja temy, razmyślańni ab praŭdach wiery.

DŹWIE CIENI.

(Z Nadsona).

*Jon spaŭ snom apošnim na šmiertnaj paścieli,
K jamu cicha razam dźwie cieni pryšli.
I doŭha stajali, i doŭha hladzieli
Na nowaha hościa hałodnaj ziamli.
Cień bielaja ū wočy zahlanuła miła
I ciela padniaŭšy z malitwaju ūwyž,
Jak matka, hałoŭku k brudziom prytuliła,
Zrabiŭšy na śpiačym abliču tym kryž.*

JAZEP WILKOŬŠČYK.

Paznaŭšy takim čynam asnowy swaje Relihii, my budziemo wiedać, jak majemo žyć na świecie; i nakolki my hetuju nawuku asiahniem, nakolki my budziemo žyć-pastupać pawodle hetaje nawuki, nakolki my jaje zastasujem da swajho žyćcia — natolki žyćcio naša budzie ščaślišym. Bo jašče mala taho — być abaznanym z asnowami katalictwa; kab mieć z hetaha pażytak, treba jašče hetyja asnowy prystasawać da swajho žyćcia, treba jašče pawodle hetych asnowaŭ staracca žyć — tady žyćcio naša budzie ščaślišym užo tut na ziamli, a ū budučynie na tym świecie zapeŭnim sabie zbaŭleńnie.

Urešcie adważyliša na padatliwaść spakusam: na prastupstwa zahadu Božaha...

Ale tut pytańnie mławolns nam nasuwajecca woś heta: kali ty kažaš, što čaławiek pryrodny k Bohu nachiŭ majeć i što sama prvroda dajeć jamu impuls u kirunku da Boha, dyk čamuž jon adčinuŭsia ad Jaho, asabliwa kali byŭ tak mocna žwiazan z Im wuzłami Łaski światoj, pryrodnej luboŭju ū tym stanie nławilnaści, dy paciaham nławymoŭnaha ščaścia? Adkaz na heta zaraz znachodziŭ!

Zły duch, prybraŭšysia za wuzaka, tak mawiu da mać čaławiektwa: „Nie, wy nie pamrećcie šmierciaj. U toj dzień, kali wy skaštujecie z taho drewa, u toj samy dzień, kažu wam, adčyniacca wam wočy: i wy budz'ecie jakby Bahami znajučy dabro i zło.”

Heta byŭ strašny, ale adnačasna i rašučy moment dla Bačkoŭ čaławiektwa, a praz ich i dla ūsiaho rodu ludzkoha. Z adnaho boku tut byŭ wialiki Zahad Boży nie čapać płodu z drewa, što stajała pastarod Raju, u jakim ukrywałasja znaćcio dabra i zła, nie čapać z jaho pad karaj šmierci, a z druhoha — stojkaje ćwierdžańnie taho, što byccam Boh nia budzić zahniawanu na ich za taki čyn-pastupak, naadwarot, naharodzić ich: pastawić naroŭni z Saboju; byccam daŭ Jon im toj Zahad, kab sami praz jaho narušenie da „mudraści” dasjahnuli.

Šmat dumali, razwažali, spakusy ad siable adchinali; urešcie adnak sahrašyli U samym narušeni Bohaha Zahadu jany bohstwa sabie šukali. Chacieli, kab užo nie jany sami žyli, ale kab Sam Boh u ich żyŭ dy byŭ.

Byŭ strašny dy rašučy toj moment! Stwarju jon hrešnaje pradoŭnie dla čaławiektwa, takaje pradoŭnie, z jakoha niwodnaja istota, akramia Syna Božaha, wybawić nas nie maha.

Ad taho momentu šmat było starod hrešnaha čaławiektwa sprobaŭ pryraŭniać siable da Boha takim, ci inšym sposabam.

Kali woś Kain wyzwaŭ swajho brata Abela ū pole i tam zabiŭ jaho, dyk učyniŭ jon heta, praŭda, dzieła zajzdreści: nie moh pierazywać toj lubowi, z jakoju Boh prymaŭ achwiary jaho brata małodšaha. Adnak, kali hłyblej udu-majemsia ū hety jahony strašenny pastupak, dyk ubačymo, što Kain adważyŭsia na jaho dzieła taho, kab pazbycca swajho suściežnika ū prynošańni Bohu achwiar, heta značyć, kab usiu luboŭ, łasku Božuju prydbać praz heta sabie. Dyk woś jakuju darohu Abel u swajej złości hrešnaj wybraŭ da Boha!

Kali ž znoŭ ludzi tak mnoha nahrašyli, što Boh, z wyniatkam sprawiadliwaha Noja z siamjoju, pastanawiŭ cłažka ich za hrachi ūkarać: patopnymi wodami sa światu ich zwlaści, dyk tut tak sama razumiejecca, što jany ad Adliča

TAMAŠ KEMPIJSKI.

Sledam za Chrystusam.Z łacinskaj mowy pierakłaŭ
Dr. St. HRYNKIEWIČ.

R a z d z i e ł X X X I X.

Niatreba nadta śpiašacca ũ sprawach swaich.

1. Synie, daručaj mnie zaŭsiody sprawy swaje, ja ich dobra rasparadkuju, kali prydzie para na toje.

Zdży zaŭsiody zahadaŭ maich, a ũbačyś wialikuju karyść sabie.

Nadta achwotna daručaju Tabie ũsie sprawy swaje, małaja bo karyść, kali rablu pawodle dumki swaje.

Kab tolki nia tak šmat ja dumaŭ, što mo-
ża trapicca ũ budućynie, a kab nieadkładna
padparadkawaŭsia woli Twajej!2. Časta, Synie, čaławieku niečaha cho-
čacca; kali-ž hena dastanie, inakš užo dumać pa-
čynaje, bo nachiły i pažadani čaławieckija
mała trywałkija, raz hetaha, a druhiraz inšaha
čaławieku chočacca.Woś čamu niamała wažna patrapić zra-
čysia na't i samaj malenieckaj sprawy.3. Saprądnny postup čaławieka — heta
zračeńnie samoha siabie i toj, chto zračecca
siabie, sapraŭdy swabodny i biašpiečny.Ale adwiečny wórah imkniecca pierapy-
nić usio dobraje i nie pierastaje spakušać, jon
u dzień i ũ nočy staŭlaje pastki strašnyja, kab
padčas schapić u ich nieaściarožnaha abmanam.Božaha adchinucca nie žadali, bo i chto-ž za-
choča ad Krynicy samoha żyćcia adlučycca?!
Nie jany žadali, kab Boh, kali jany żyli i čynili
tak jak im padabalaśia, apraŭdywaŭ ich hrešna-
je żyćcio dy złyja pastupki. Dyk stul jasna, što
jany žadali stacca Boham, nia Bohu służyć, ale
jak-by zmušajučy Jaho im służyć i ũstupać im...

A wo' jšče inšy przykład.

Kali narod izraelski, stwaryŭszy sabie zała-
toje ciało, pačaŭ prad im kłaniaćca dy jamu ach-
wiary prynosić, dyk rozumiejecca — heta było
žachliwaje bałwachwalstwa. Adnak i ũ hetym
adchinieńni ad Boha čuŭ narod izraelski przyrod-
ny, nachił da Jaho. Dziela taho, što Majstej
doŭha z hary Synaj k im nie wiartaŭsia, im zda-
wałaśia, što jon ich pakinuŭ na samawolstwa
doli: pakinuŭ na samawolstwa doli ich toj, ka-
tory padniaŭsia pasiarednicać miż imi i Boham
u praciahu ũsiej ich padaroży iz niawoli ehip-
skaj da zlamli abiacanaj. Zdawałaśia im, što
woś tut na pušcy jany pahinuć i ũ swajej hreš-
naj nie razwazie; zamiast być ciarpliwymi dy
čakać Majsieja, ad Boha im danaha prawadyra,
zarzest wieryć u sapraŭdnaha Boha i spadzia-
wacca na Jahonuju pomać jany rynulisia ũsiej
istotaj swajej ludzkaści da fałšywaha bożyšča...I woś hetak jany jšče raz dobra pakazali,
jak mahutny jość przyrodny nachił čaławieka da
Boha: tak mahucien, što čaławiek pazbycca ja-*Ćujcie i maliciesia — kazaŭ Hospad, kab nie
papaść wam u spakusu. (Mat. 24, 41).*

R a z d z i e ł X L.

**Ničoha dobraha čaławiek praz siabie nia
maje i nia moža ničym pachwalicca.**1. Hospadzie, što-ž takoje čaławiek, što
pamiatuješ ab im? abo što takoje čaławiecki
syn, što Ty jaho adwiedwaješ? (Ps. 8, 5).Čym zasłużyŭ čaławiek, što daješ jamu
lasku Swaju?Hospadzie, jakoje prawa maju ja narakać,
kali pakinieš mianie? abo što sapraŭdy skažu
ja, kali nia zrobiš taho, ab čym Ciabie prašu?Sapraŭdy, adno tolki mału dumać i ka-
zać: Hospadzie, ničohaś ja, ničoha nie pa-
traplu, ničoha dobraha praz siabie nia maju;
ŭsiudy ũ mianie niastačy dy imknusia ja k ni-
čohaści.I kali Ty mnie nie pamožaś dy ũnutran-
na nie nawučyś — zrazu padaju ũ chałodnaść
i raściarušańnie.2. A Ty, Boža, zaŭsiody toj samy i try-
waješ nawieki, zaŭsiody dobry, sprawiadliwy
i šwiaty; usio robiš dobra, sprawiadliwa i šwia-
ta paradkuješ u mudraści Swajej.Bo ja chutčeŭ da błałoha maju nachił,
čymśia da daskanalnaści i mała kali trywaju
ũ tym samym stanie — siem raz u dzień ja
mianiajusia.Adnak kali Ty zachochaś padać mnie ru-
ku Swaju — chutka ŭsio pierainakšycca, bo
Ty adzin biez čaławieckaje pomačy patrapišho nia možeć. I kali nia imkniecca jon da sap-
raŭdnaha Boha, dyk na mocy taho-ž nachiłu
šukać budzieć sabie inšaha boha: boha fałšywaha.Ale pabačma, jak mahucien toj nachił u
škańni sapraŭdnaha Boha! Usie my wiedajemo,
jak mocna koždy z nas prywiazan jość da żyć-
cia. Žyćcio našaje jość ciažkoje, asabliwa nas
Bielařusaŭ, adnak umirać nia chočam; i kali
zachwarejem, dyk starajemsia, kab jakkolečy wy-
lečycca, znoŭ da zdarouja pryjści dy daŭžeŭ żyć.
Bywajuć praŭda, ludzi, jakija nawat na siabie
ruki nakładajuć, sabie żyćcio adbirajuć. Ale ũ ta-
kich wypadkach štości zusim nie narmalnae z
ich rozumam dziejecca; čaławiek sa zdrowym
rozumam niščyć pramień żyćcia ũ swajej istocie
nia prymiecca.U nas adnak bolšaja jość prywiazannaść da
Boha, jak da żyćcia, bo biaz Boha żyćcia być
nia moža, — tak jak nia moža isnawać ručeŭ
biaz krynicy, bo-ž Boh jość Krynicaj żyćcia,
pačatkam mocy i apošniaj metaj našaha żyćcia.Jak mahucien jość čaławiektwa nachił da
Boha, ab hetym prakanacca možna, čytajučy
Bibliju šwiatuju. Tut my bačymo, jakuju borač-
bu suproć zła wiała lepšaja časćcina čaławiektwa
dziela taho, kab nia źbicca sa ściežak, jakija
wiali da Usiewyšniha.Ale źwierniemsia jšče raz da Adama i Ewy,
bačkoŭ čaławiektwa! Sahařyŭšy, im stydna dy

mnje pamahčy i hetak u dabry ūmacawać, što woblik moj nikoli ūžo nia budzie pierainakšwacca, a da Ciabie adnaho serca majo zwierniecca i ū Tabie supacynie.

3. Woś Źa, kali-b zdoleŭ adkinuć ja ūsieńkuju čaławieckuju paciechu: ci dla taho, kab dostać dar pabožnaści, ci z nieabchodnaści, jakaja žanie mianie šukaci Ciabie, bo-ž niama čaławieka, jaki mianie paciešyŭ-by, — tady tolki moh-by ja latucieć, što zasłužu na łasku Twaju dy ciešycca darami nowaje paciechi.

4. Dziakuj Tabie, ad kaho ūsianitkaje dabro pachodzić, jakoje i mianie sustrakaje.

A ja pierad Taboju marnata adna dy ničohaś — niatrywalki ja i niaduży čaławiek.

Dyk čym-ža mahu ja chwalicca, abo dziela čaho maju chacieć, kab chwalili mianie ludzi?

Ci-ž tamu, što ja ničohaś? O, najmarnejšaja pustata ludzkaja!

Sapraŭdy, marnaja sława — pošaś najhoršaja dy marnata najwialikšaja, bo ad sapraŭdnaje adciachwaje nas sławy i ździraje z nas łasku niabiesnuju.

Bo kali čaławiek sam sabie padabajecca — Tabie ūžo niamiły jon, a kali hanijajecca za chwalboju čaławieckaju — hublaje cnoty sapraŭdnaja.

5. Bo praŭdziwaja sława dy šwiataja radaś u tym, kab chwalicca ū Tabie, a nie ū sabie, wiesialicca z Twajho Imiennia, a nie dziela ūlasnaje cnoty dy nia ciešycca nijakim tworom, a tolki Taboju.

Niachaj sławicca Imia Twajo, a nie majo, niachaj buduć hołasnyja padziei Twaje, a nie

maje; niachaj budzie bahasłaŭlenym Twajo šwiatoje Imia. — mianie-ž niachaj nie čapajuć ludzi chwalboju swajeju.

Ty sława maja, Ty zachopleńnie serca majho.

Kožny dzień, kožnuju chwilinu budu chwalicca i ciešycca Taboju, a sam u sabie ni-čym inšym chwalicca nia budu, jak tolni niadužasciami maimi (II Kor. 12, 5).

6. Niachaj inšyja, za prykładam Źydoŭ, šukajuć sławy miž saboju, ja taje tolki hladžu, jakaja ad Boha adnaho.

Bo-ž usienkaja sława čaławieckaja, usianutki honar dačasny, usia wialikaś šwieckaja — ūsio heta marnata dy hlupata, raŭniajućy z Twajeju wiečnaju sławaju.

O, praŭda maja, o miłasernaś maja, o Boža moj! Trojca bahasłaŭlenaja! Tabie adnej tolki niachaj budzie čeść, honar, mahutnaś i sława biazkoncaja — na wieki wiekaŭ!

R a z d z i e ł X L I.

Ab pahardzie ūsiakaje dačasnaje pašany.

1. Nie markoćsia, Synie, kali bačyš, jak inšych chwałać i wywyššajuć, a taboju pahardžajuć dy śmiajucca z ciabie.

Padymi serca swajo da mianie ū nieba, dyk nia budzieš markocicca, što ludzi taboju pahardžajuć na ziamli.

2. Hospadzie, u ciamnacie my chodzim, a marnata nas chutka zwodzić.

Kali dobra hlanu na siabie, ubaču, što nijakaje kryŭdy mnje nia było ad nikoha, a tamu nia maju čaho narakać na Ciabie.

žudasna stała i pačali jany chawacca. Ale dziež ty schawaješsia, uciačeš ad Boha dy hołas sumleńnia? Dyk stali prad Boham apraŭdywacca: Adam składaŭ winu na Ewu, a jana na wužka. Adnak žal i skrucha brali ich za serca dziela taho, što tak Dobraha Boha pašmieli zahniawić; pryakali Jamu ad hetaj pary złoha ducha ani znać, ani wiedać, a tolki Bohu, adnamu wierna służyć (usio heta mozam miž radkoŭ u Biblii šwiatoj čytać). Ich žal i skrucha byli žalem i skruchaj usiaho čaławiektwa. Dyk pačuŭ Boh lišaś nad imi dy čaławiektwam i abiacaŭ pasłać im Zbaŭleńnie ū Asobie swajho Syna Božaha.

I ciapier sapraŭdy pačalasja baračba lepšaha čaławiektwa suproć zła i adnačasna biazupynnaje imknieńnie k Bohu, da patopu i pašla patopu, na-sam-pierš u asobach samych baćkoŭ čaławiektwa, jakija ū pocie čała swajho pracawali dy Boha chwalili; pasłaž, u asobach patryarchaŭ, prorokaŭ dy sprawiadliwych naahuł u Starym Zakonie aź da prychodu Boha Čaławieka, katory jšće bolš, i prykladami swajho žyćcia i swaimi Nawukami nawučyŭ ludzkaść, jak baračbu wiaści suproć zła, jakimi darohami jšći da Boha dy jak żyć dziela taho, kab być u lućnaści z Im biezupynna. — Noj byŭ sprawiadliwym u adnosinach da Boha; dyk zmušany byŭ jon spraciŭlacca złomu świetu, choć świet, blassumniŭna, nie šćadziŭ na jaho ūdaraŭ swajej

niemarałnaści dy złości. Ale naharoda Noja za sprawiadliwaść, za biezupynnuju suwiaź z Boham była wialikaje: zbaŭleńnie ad zahuby rodu ludzkoħa.

Patryarch Abraham, na hołas Boha, pakinuŭ swoj rodny dom, swaich blizkich, swaju baćkaŭščynu; i ūčyniŭ jon heta achwotna dziela taho, kab uścieraćsia ad zła, jakoje raspaŭsiudžawałasja i ūzmacoŭwawasja na jahonaj rodnej ziamiełcy. I pašla dzie tolki Abraham nia byŭ, jon usiudy i zaŭsiody dawaŭ złu mahutny adboj. Dyk bahasławiŭ jaho Boh i z jaho rodu pasłaŭ dla čaławiektwa wiečnaje Zbaŭleńnie: jahonym rodam učaławiečyŭsia Syn Boży.

Wialikuju baračbu suproć zła wioŭ i Wialiki Majsiej; ani mahutnych Faraonaŭ, ani buntaroŭ siarod swajho narodu izraelskaha nie pabajaŭsia jon, kali treba było abiaspiečyć i abaranić intaresy Božyja siarod čaławiektwa: čystatu abyčajaŭ, relihił dy Wiery ū sapraŭdnaha Boha. Dyk ūčyniŭ Boh jaho, ad swajho Božaha Imieni, wialikim Prawadatnikom, dy niepieramožnym baračbitoŭ suproć usiakaha zła.

Usich-ž baračbitoŭ suproć zła, u dowad taho, što čaławiek z pryrody swajej majeć nachił k dabru dy k Bohu, jaki nachił stajecca siłaj niepieramožnaj, kali toj-ž čaławiek padkrepić jaho sapraŭdnaj Wieraj ū Boha dy Łaskaj šwiatoj — tych baračbitoŭ Staroha Zakonu tut nie pleraličyš. Chopić i tych, jakija my tut padali,

Bo časta i ciazka nahrašyŭ ja pierad Ta-boju, a tamu i treba, kab zbroilisia nasuproć mianie roznyja stwareñni.

Papraŭdzie ja maju prawa tolki da žniawahi dy pahardy, a Tabie sława, čeść i chwała.

Pakul nia pryspasoblusia hetak, kab ciarpliwa trywać ad usich stwareñniaŭ žniawahu i kab usie kinuli mianie dy kab kožny blaha aba mnie dumaŭ — datul nia zdoleju ŭstalicca i zaspakoicca duchowa, ani być ašwiečanym na duchu, ani calikom z taboju zlučycca.

R a z d z i e ĩ X L I I.

Ułasna ha supakoju apirać na ludźiach nie naleža.

1. Synie, kali spadziaješsia na supakoju ad niejkaha čalawieka, tamu što z im duma-ješ ty adnolkawa dy żywieš u adnych absta-winach — niatrywalki i niadoŭhi budzie su-pakoj heny.

Kali adnak schilaješsia da zaŭsiody ży-woje dy wiečnaje praŭdy — dyk nie zaznaješ sumu, kali kinie ciabie abo pamre twój pryjaciół.

Niachaj na mianie apirajecca pryjaciół-skaja luboŭ i dziela mianie treba lubić taho, chto zdajecca tabie dobrym dy nadta miłym u hetym żyćci.

Biez mianie mała wartaja dy niadoŭha i pratrywaje kožnaja pryjaźń; niepraŭdziwaja i niačystaja miłaść, jakoj ja nia zluču.

Pamry dla ŭsich pačućciaŭ da ludziej, jakich lubiš, kab naskolki heta ad ciabie zaleža, pažadaŭ ty żyć susim swabodnym ad usiakaj lučnaści z ludźmi.

Čalawiek nastolki robicca bližejšym Bo-hu, naskolki kidaje samoha siabie dy saboju bołš pahardžaje.

2. A toj, chto pryznajecca da niejkaha dabra ŭ sabie — pierapyniaje tolki darohu łascy Boha da siabie, bo łaska Duchu świa-to-ha zaŭsiody šukaje pakornaha serca.

Kali-b zdoleŭ ty susim siabie adračysia dy aswabadzicca ad usianiutkaha kachańnia ziamnoha, tady-b ja pryšoŭ da ciabie z wial-ka ju laskaju.

Kali pačynaješ zahladacca na stwareñni — prapadaje Twarec z wačej twaich.

Wučysia ŭwa ŭsim pieramahać siabie dziela Twarca i tady patrapiš ściamić rečy Božyja.

Kali što nawat dobraje hrešna lubiš-ci pažadaješ, hetym samym plamiš dušu i ad najwialikšaha dabra jaje addalaješ.

Z relihijna-hramadzkaha żyćcia.

1900-naja hadaŭščyna śmierci Chrysta i ŭstanaŭleńnia św. Eŭcharystyi. Św. Ajciec u swajej pradkaladnaj pramowie zajawiŭ, što čas ad 2.IV.33 da 2.IV.1934 h. budzie časam jubilej-nym z pryčyny Chrystowaj śmierci na Kryży i z pryčyny ŭstanoŭleńnia Najświaciejšaha Sak-ramantu. Ab swiatkawańni hetaha jubileju św. Ajciec u skorym čaście wydać adpawiednaje rasparadžeńnie.

Katalicki sialanski ruch u Zluč. Št. Ame-ryki. raŭniwajecca pamysna. Isnuje tam užo mnoha katalickich sialanskich arhanizacyjaŭ. Prad Kaladami biskup u Great Falls, atkrywaju-čy naradu hetych arhanizacyjaŭ, zajawiŭ, što datul nia budzie dabra ŭ wialikich haspadarkach ziamielnych, pakul farmery (haspadary) nia pa-čuć pieradawać ziarni na ŭłasnaść tym siemjam, jakija ziarnu henu ŭłasnymi rukami abrahlajuć.

Razwoj seminarijaŭ u misyjnych kra-joch wyhladaje hetak: u 1906 h. było tam usia-ho razam 129 seminarijaŭ, u 1918 — 191, u 1923 — 279, u 1929 — 311, siańnia ŭsich misyj-nych seminarijaŭ, raskinutych pa ŭsim świecie — 377. Pry hetym treba zaznačyć, što ŭsie hetyja seminariyi wučać i haduć kandydataŭ na ksan-dzoŭ-misyjanaraŭ miejscowaha pachodžeńnia.

Misyjanary dla rabotnikaŭ. U Francyi paŭstała adumysłowaja arhanizacyja ksan-dzoŭ-misyjanaraŭ, jakija semi pachodziać z rabotnic-

kich siemjaŭ, dziela misyjanarskaj pracy siarod rabotnikaŭ pa bołšych pramysłowych asiarodkach.

Masowy naworot Indyjan. Hazety pišuć, što idučy za prykładam jakobickaha biskupa Iwa-niosa, jaki niadaŭna nawiarnuŭsia na katalictwa, da hetaha ž katalictwa nawiarnuŭsia jašče teki adzin biskup, a razam z im 30 ksan-dzoŭ i 20 tysiać świećkich, razam da 100 parafijaŭ.

Redaktarskija kursy dla ksan-dzoŭ. Nia-daŭna ŭ Passawie (Niamieččyna) adbylisia re-daktarskija kursy dla ksan-dzoŭ. Učasnikaŭ na he-tych kursach było 150 čalawiek. Meta hetych kursaŭ — pryhatawać adpawiednych katalickich hazetnych pracuńikoŭ.

Jubilej u Lurd. 21.II. stol. h. minaje 75 hadoŭ, jak u Lurd zdaryłasia pieršaje abjawa Maci Božaj dzieŭčyncy Fernardecie. Na hety ju-bilej u Lurd św. Ajciec wyśle adnaho z kardy-nalaŭ, jak swajho delehata.

Katalickaje školnicwa ŭ Holandyi. Pa-wodle apošnich wiestak holandskija kataliki ra-čuć: 2,266 pačatkowych škoł, u jekich wučycca 217,462 wučni i 211,378 wučanic, a takža 262 katalickija škoły siarednija z 9,344 wučniami i 1.003 wučanicami, 81 škoła specyjalnaja z 1,523 wučniami i 1,104 wučanicami, ahułam 2,559 škoł i 458, 811 wučniaŭ. Wučycialoŭ ka-talickich — 13,873, z jakich 1,130 zakonnikoŭ i 1,926 zakonnicau.

Redaktor-Wydawiec Ks. ADAM STANKIEWIČ

Bielaruskaja Drukarnia im. Fr. Skaryny, Wilnia, Zawalnaja wul. 6—10.

Nowy katalicki szpital na Arabskiej pustyni U m Kerak na pustyni Transjardanskaj raspaczata budowa wialikaha szpitalu dla miascowych Beduinu. Szpital hety budujecca koš tam italijskich zahraničnych misyjaŭ.

Razwoj papieskaha uniwersytetu Gregorianum. Nowazbudawanyja budynki uniwersytetu majuć 18 wykładowych salaŭ, z jakich dźwie zmiaščajuć 750 asob, a adnia — 2 tys. asob. Uniwersyteckaja biblijateka maje bolš jak 130 tys. tamoŭ knih. Profesaraŭ 60 asob, studentaŭ — da 1,700. U 1924 h. paŭstaŭ specyjalny addzieł łacińskaj literatury, a takža „Instytut wyšejšaj religijnej kultury Katalickaj Akcyi.“ Najlepš paŭstaŭleny addzieł teologii.

Z biełaruskaj niwy.

Nowy kurs u Pinskaj Duch Seminarii Dawiedwajemsia z peŭnych krynic, što ŭ Pinskaj Kat. Duch. Seminarii, pašla wyjezdu Ks. dr. K. Kułaka, raspaczusia nowy, prociubiełarski kurs. Z woli duchoŭnaj ułady było prawiedzienu śledstwa ab biełaruskaj dziejności Ks. prof. Kułaka śiarod klerykaŭ. Rektar Seminarii atrymaŭ wyhawar miž inšym i za toje, što trymaŭ Ks. Kułaka ŭ Seminarii. Klerykaŭ Biełarusaŭ majuć wydalać z Seminarii. — Na čale ŭschodniaha addziełu ŭ biskupskaj Kuryi, na miejsca Ks. K. Kułaka, naznačany kapucyn, pa narodności Holendar, jaki z warunkami našaha žyćcia nie abznajomleny i ŭ sprawie Unii ūsiej paraj idzie biaskrytyčna za polskaj palitykaj. Słowam, z Unijaj ŭ nas było drenna, a ciapier, kali pasadzili aŭ u Wařsawie hałoŭnaha arhantizatora ūnijackaj u našym kraju pracy, z Unijaj sprawa wyrazna pahoršyle ŭsie.

Śmierć Ks. Z. Štafinskaha. 28 XII. min. hodu u Parafijonawie, na stanowišczy wikaraha, pamior Ks. Z. Štafinski. Byŭ świadamym Biełarusem. Apoŭnija hady swajho žyćcia chwaraŭ padučaj chwaraŭ, jakaja ūrešcie jaho dawiała da mahily. Daj, Boža, supakoj duży jahonaj!

Zakryli biełaruskaj prytułak. Jak wiedama, ojcy Jezuity ŭ Albertynie mieli biełaruskaj dzielać prytułak. Woš-ža prytułak hety administracyjnaja ułady niadaŭna zakryli. Jak bačym, usiudy niščać biełaruskasć!

Francuz z sajuznaj Francyi nia moža ŭ Polšcy astacca. U Albertynie ŭ a.a. Jezuitaŭ ad niekalki hadoŭ prabywaŭ. Francuz jezuit a. Pilipde Regis, ŭschodniaha abradu, jaki kławaŭ tam nowicyjatom. Polskija ułady astacca jamu tam dalej nie dozwalajuć.

Biełarusy ŭ Čykaŭ. 11 XII. min. h. na hadawym ahalnym sabrańni Sajuza Bieł. — Amer. Hramadzian byŭ wybrany nowy prezydyjum hetaho Sajuza. Staršynioj J. Łobač, skarbnikam P. Jackoŭski i sekretarom J. Iwiński. Adras Sajuza hetki: Whiterussian — American Citizens Organization 2623 Augusta Blvd Chicago, Ill.

Z palityki.

Na Dalokim Uščodzie niespakoj pawialiŭ wajecca Japonija mala taho, što zaniała Mandžuryju, apoŭnim časam zajmaje inšyja čaści Kitaju. Kitaj baroniceca, ale nia moža dać rady. Liha Narodaŭ radzić Japonii pierastać razhulwacca, ale taja nie zwaročwaje na heta ŭwahi. Z usiaho hetaha moža tam wyjści wialikaja wajna.

Londynskaje radjo ab Polšcy. Na nowy hod londynskaja radjowaja stancyja, lučaćysia praz Karalewlec z Wařsawaj wyraziłasia ab Polšcy hetaki: „ciapier praz tak zw. polski kalidor, jaki dzielić Niamlečdynu na dźwie čaści, dałučajemsia da Wařsawy, stolicy nowaj dzierżawy, jakaja wydaje adnu treciuju časć swajho budžetu na ŭтрыmanie wializarnaj armii“. Za hetkija wyraženni polski ambasadar u Londynie zaprotestawaŭ.

Mowa Stalina. Niadaŭna dyktatar Rasiei Stalina na Centralnym Kamitecie Kamunistyčnaj Partii skazaŭ wialikuju pramowu, u ja-j wyraziŭ zdawoleńnie z dasiuleŭniam sawieckaj haspaderki i pryrok biazžaŭsnuju baraćbu z tymi ūsiami, što pieraszkadžajuć budawać kamunu.

Niadziela dnioj ad ačynku. Z dnioj 1 stundzenia siol. h. mnohija rajony i praprijetnstwy SSRR pačali ūznoŭ pracawać 6 dzion u tydni, a niadzielu ŭwazać za dzień adpačynku. Stałasia heta pradusim dzieła taho, što mnohija rabotniki niadzielami pracawać nie chacieli.

Wajna z Relihijaj asłabiła. Hazety pišuć, što ŭ SSRR padčas Kaład nia było ūžo takich dziłach prociurelihiŭnych wystupleńniaŭ, jak tyja hady. U Maskwie ŭ cerkwach padčas nabaženstwa nihdziej kamusamolcy nie rabili nijakich awanturazŭ. U tej-ža Maskwie na rynkach publična pradawali jelki, a ŭ wakolicach maskwy nawet zwanili ŭ zwany, što było dahetul zabaroniena.

Pryrakli nie napadać. Jak wiedama, Polšcy z Rasiejaj jašče ŭ 1929 h. padpisali dahawor, kab adny na adnych nia jsci wajnoj. Woš-ža ŭ minułym hodziu, kali minula try hady ad henaha dahaworu, abiedzwie starony pryrakli sabie i nadalaj żyć u zhodzje.

Litoŭskaja kačka. Dr. Puryckis, staršynia litoskich žurnalistych, prad Kaładami padaŭ u litoskija hazety artykuł ab tym, što ci nia warta ūžo Litoccam padumać ab zhodzje z Palakami. Woš-ža na heta Palaki adkluknulisia duža horača, a tymčasam Puruckis napisaŭ druhi artykuł, tłumaczący, što jaho drenna zrazumieli, što jon ab zhodzje z Palakami, pokul jany nia ūstupiać Litwie Wilni, i nia dumaŭ.

140 milionaŭ niastačy. Hazety pišuć, što ŭ polskim skarbie, za apoŭnija wošem miesiacu, akazalasia 140 milionaŭ zł. niastačy. A heta pradusim dzieła taho, što ludzi nia placiać padatkaŭ, bo nia mohuć.

Uzrost bieźraboćcia. Pawośle ūradawych abličeńniaŭ u Polšcy na 11 I siol. h. usich bieźraboćnych było 231,239 asob. Za adzin tydzień bieźraboćnych prybyło na 10,994 asoby.

Francuska-polskaja družba psujecca. „Dz. Wil.“ z 29 XII min. h. piša, što ŭ francuskim hramadzianstwie zaŭwazwajecca značny zwarot za zhođu francuska-niamleckuju koštam zwarotu Niemcam ad Polšcy nadmorskich ziemi.

Biaspraŭje narodnych mienšasćiaŭ. Hazety padajuć, što ūsich u Eŭropie narodnych mienšasćiaŭ naličajecca 40 milionaŭ čalawiek. Tymčasam dzierżawy, pad jakim hetyja mienšsći znachodziacca, adnosiacca da ich susim drenna. Padličana, što za 14 apoŭnich hadoŭ u ūschodniaj čaści centralnaj Eŭropy było zakryta bolš jak 7 tysiać skoł z rodnaj mowaj nacyjanalnych mienšasćiaŭ.

Jak umirali Danyłyŭsyn i Biłas. Heta dwa ŭkralaskija paustancy. Dla palityčnych metaŭ napali jany prad Kaładami na paštowuju kasu ŭ Grudku Jagielonskim prad Lwowam. Ich za heta polski sud zasudziŭ na śmierć. Noč prad śmiercujaj prawiali na malitwie i biasiedzie z dr. Lypskim, ukraincam. Ūrešcie pospawiadučysia, śmieła pamorli. Kali ich wiešali, u lwoŭskich cerkwach za ich adbywaleścia žalobnaje nabaženstwa pry čyślennym ŭčasaj ŭkralaskaj hramadzianstwa.

Wilenskija nawiny.

25% rozných handlowych i pramysłowych pradžymstwaŭ na 1933 h. z pryčyny kryzysu nia zdali wykupić patentaŭ i zakrylisia.

Bieźraboćcie dalej raście. Na 8 hetaha miesiaca ŭ Wilni było zapisanych 6110 bieźrabortnych. Za adzin tydzień prybyło ich 86 asob.

Handal z Sawletami. Sawiety ŭ chutkim čaśie majuć u Wilni adčynić addziel „Torgpredstwa“ (targowaho predstavicielstwa). Addziel hety ŭ pieršuju čarhu maje prystupić da pradžy sawieckaj ryby.

BIELARUSKIJ PRYKAZKI.

Boh daŭ ščaćcie, a čort siabra.

Pakul kłusty ssochnie, to chudy zdochnie.

Zamuž haŭda, a замуžam biada.

Pa majej duży, usie čarašy.

Na woŭka pamoŭka, a miadźwiedź i ciškom biareć.

Niaŭmiełamu ruki nie balać

Paštowaja skrynka.

A m. Ast. Za dźwie załaťoŭki padziaka. Časopiš wysyłam akuratna. Prošbu Wašu spoŭnili zhadna z Wašaj wolaj. Pišecie nam ab žyćci Wašaj staronki!

H. P. Za Was zapłaćana za cely hod. Sami čytajcie „Chr. D.“ i druhim dawajcie. Dapilnujcie, kab nia krucili na poście.

I. Ł. Adras ks. W. Šutoviča: p. Choroszcz, woj. Bielastockaje.

J. J. Ad Wašaha Hurtka Instytutu H. i K. 4 zł. atrymali. Biblijatečku pryhatawali.

D. A. Nareščie pačynajem drukawańnie Wašaj pracy. Daj, Boža, u dobry čas!

a. Rektaru A. D. Za 20 zł. na biel. kat. wydawiectwa i za 8 zł. na „Chr. D.“ ščyra dziakujem i choć spaźniŭšysia žadajem Wam ad Boha lepšaha Nowaha Hodu!

Ks. I. z. B. Za 15 zł. na „Chr. D.“ duža Wam dziakujem. Pawiedamľajem, što wysłali my Wam Biblijatečku „Chr. D.“

Alb. S. 2 zł. atrymali, časopiš wysyłam stała.

I. Kl. 4 zł. atrymali, časopiš pasyľajem, biblijatečku tak-ža wysłali.

Ks. J. T. 4 zł. atrymali, časopiš pasyľajem. Ci dachodzić jana da Was?

Ad. B. Za 4 zł. padziaka.

Ks. M. B. 10 zł. atrymali, adduży dziakujem.

a. A. C. 10 zł. na kat. wydawiectwa i 4 na „Chr. D.“ atrymali, dziakujem.

Ks. prof. dr. I. T. Jak bačycie, drukujem.

J. Ž. Adras žmianili, časopiš pasyľajem i na padpisku čakajem.

Pašla pierarywu padčas Kaladnych ferjaŭ u niadzielu 22 studzienia siol. h. u KAŚCIELE św. MIKAŁAJA ŭ Wilni ŭžnoŭ pačynajecca

Nabaženstwa dla Bielarusau.

Padčas nabaženstwa pľajucca bielaruskija relihijnyja pieśni, a tak-ža zaŭsiody bywaje bielaruskaje kawańnie.

HRAMADZIANIE!

Mnohija z was peŭnie ździwľacca, nie atrymaušy ŭ sioletnim hodzie „Chrys. Dumki“ Spynić Wam našu hazetu prymusila nas patreba: darma pasyľać nia možam.

Dla našych-ža padpiščykaŭ akuratnych my, jak wiedajecie, wyznaćali premii ŭ hodzie minulym, wyznaćajem ich i sioleta.

— Chto da kanca lutaha ciap. hodu pryšle nam usiu padpisku (4 załaťoŭki), tamu wyšlem:

— try hadawiki—knižki „Bielarusa“, časopisi, što wychodziła ŭ Wilni ŭ 1913—15 h. i piat hadawikoŭ—knižak „Chrys. Dumki“, ad 1928 da 1932 h.

Wyjšła z druku i pradajecca nowaja knižka

Bielaruskija Cymbały

Zbornik wiersau W. A.

z pradmowaj ab žyćci i tworćaści aŭtara,

jakuju napisaŭ Ad. Stankiewič.

KNIŽKA KAŠTUJE 1 zał.

Kupić, wypisać možna:

Bielaruskaja Kniharnia „Pahonia“ Wilnia, Zawalnaja wul. Nr. 6—10.